

Mysterie om de eerste mens

De geleerden vertellen ons dat de mens in het Pleistocene, dit is ongeveer een miljoen jaar geleden, voor het eerst op het wereldtoneel verscheen. Recente onderzoeken van Dr. Leakey, een Brits antropoloog, in Tansania (Oost-Afrika), brachten aan het licht dat de mens reeds honderdduizenden jaren vroeger leefde! Meer nog: in 1959 ontdekte deze geleerde resten van het oudste menselijke wezen, dat van werktuigen gebruik maakte. Dr. Leakey noemde hem *Zinjanthropus*, die zo maar eventjes 1 750 000 jaar geleden op onze planeet voor zijn bestaan zou gevochten hebben. Dr. Leakey heeft trouwens op dezelfde plaats de oudste voorloper van de mens ontdekt en men postuleerde na langdurige studie, dat dit wezen wellicht 14 miljoen jaar geleden bestond!

Tot vóór deze opzienbarende vondsten kende de wetenschap een menselijk wezen, de zogenaamde *Australopithecus*, dat in het Tertiair thuishoorde. Als je weet dat de gemiddelde lichaamslengte van de mens uit onze tijd over de gehele wereld bij 1,65 meter ligt en dat zijn schedelinhoud gemiddeld 1600 cm³ bedraagt, dan kunnen wij zeggen, dat deze *Australopithecus* met zijn 1,50 meter klein was en een zeer geringe schedelinhoud (450 à 600 cm³) had. Zijn geestelijke vermogens waren dus zeer beperkt, al gebruikte hij de gebroken kei als werktuig en joeg hij op klein wild, onder meer op bavianen en antilopen. Bij het begin van de IJstijden doken nieuwe gestalten op. Op Java vond men de *Pithecanthropus* en te

Tsjoe-Koe-tien bij Peking de *Sinanthropus*. Beide mensentypes leefden 500 000 jaar geleden! Deze twee types begonnen werkelijk op echte mensen te lijken: zij waren gemiddeld 1,60 meter groot en hun schedelinhoud bedroeg 850 à 1200 cm³, al was hun voorhoofd laag en terugwijkend. Met de zware wallen boven de oogkassen, de weinig ontwikkelde kin en de grote hoektanden, maakten zij wellicht nog geen prettige indruk. Zij hadden reeds het vuur leren kennen; zij sloegen er niet meer angstig voor op de vlucht en trachtten het zelfs door middel van de harsspaan van de ene plaats naar de andere over te brengen. Zij vonden het houten wapen uit en gingen op jacht met de spies. Zoals vele primitieven waren zij kannibalen: ze geloofden dat met het eten van mensenvlees de macht van het slachtoffer in hen overging.

Omstreeks 150 000 jaar geleden trad een nieuw mensentype op de voorgrond: de *Neanderthaler*. Zijn naam dankt hij aan het feit, dat men er het eerste relict van vond in een kalkgrot, in het dal van de Neander bij Düsseldorf. Dat gebeurde in 1856. Verdere opzoeken leidden tot de wonderlijke ontdekking, dat de *Neanderthaler* over de ganse wereld verspreid leefde, want men dolf geraamten op te Gibraltar, Spy (België), Le Moustier (Frankrijk), Monte Circeo (Italië), Broken Hill (Rhodesië) en nog op andere plaatsen meer. Bij de antropologen rees natuurlijk de vraag, hoe het verdwijnen van deze mens in al deze gebieden te verklaren is.

De Neanderthaler beschikte met zijn 1300 à 1600 cm³ schedelinhoud over meer mogelijkheden dan de Sinanthropus. Hij leerde inderdaad vuur maken. Honderdduizenden jaren daarvoor reeds was het de mens bekend, hoe men ruwe stenen tegen elkaar moest wrijven om ze een bepaalde vorm te geven. Vuursteen of silex liet zich het best bewerken. Bij het splijten ervan ontstonden vonken; in droog mos of gras opgevangen, deden zij het begeerde vuur ontvlammen! Aldus veroverde de mens stilaan het meesterschap over de natuur. De Neanderthaler durfde het aan grotere dieren aan te vallen; naast de lans bedacht hij de vangkuil en zelfs de mammoet, een grote, langharige olifant die 4,5 meter hoog en 5 meter lang was, moest aan zijn macht geloven. Leidde dit krachtsbewustzijn de mens tot het geloof in het voortbestaan na de dood? De Neanderthaler begroef in elk geval zijn doden en allerlei spijzen en gereedschappen vergezelden de

aflijvige.

De laatste vertegenwoordiger van de oude steentijd of het Paleolithicum heet de *homo sapiens*, dit is de wetende mens, die lichamelijk en geestelijk ons huidig mensenbeeld het dichtst benadert: schedelinhoud ongeveer 1600 cm³, gestalte tot 1,80 meter. Merkwaardig is het wel, dat men van deze *homo sapiens* onderling sterk verschillende types heeft teruggevonden, onder meer dit van Grimaldi (Middellandse Zee), dit van Cro-Magnon (Dordogne) en dit van Chancelade (eveneens Dordogne). Wellicht wijst dit verschijnsel erop, dat de verscheidenheid in de menselijke ontwikkeling van dit ogenblik af als een feit mag worden beschouwd.

De *homo sapiens* verfijnde zijn technieken en maakte slag- en snijwerktuigen van steen, hout en been: harpoenen, naalden, speerpunten enzovoort. De meeste wapens en werktuigen kregen bovendien een handvat, wat hun hanteerbaarheid zoveel groter maakte. Voor het eerst in de geschiedenis van de mens ontstonden georga-

Recente onderzoekingen wijzen erop dat 1 750 000 jaar geleden menselijke wezens bestonden. De *Australopithecus*, die in het Tertiair leefde, was echter nog zeer primitief. Pas in de IJstijden mogen wij van echte mensen gewagen. Zij hanteerden werktuigen en wapens en leerden het vuur beheersen. De Neanderthaler bereikte reeds een zekere trap van beschaving. De *homo sapiens* ten slotte legde de schakel tussen de steentijd en het heden.

niseerde gemeenschappen, vooral in verband met de jacht op grote kuddes mammoets, bisons en rendieren. En de jacht verbeidend, schilderden magiërs het begeerde wild op de grotwanden, zoals te Altamira en Lascaux. Deze primitieve kunstschepping stond dus in het teken van de vitale noden. Nauw in verband hiermee ontwikkelde zich een religie: de *homo sapiens* offerde dieren, bezielde het levenloze (animisme) en vereerde de doden.

